

Ursidák. Talán emlékezetes, hogy a raj 1987-ben hatalmas "kitörést" produkált. Erre most is megvan az esély. December 21/22-én (péntek/szombat) remélhetőleg sokan lesznek szemtanúi ennek. A holdsarló még vékony, deklinációja alacsony!

Szerencsés esetben négy nagyszerű maximumról is gyűjthetünk adatokat. Fontos, hogy ne csak az előrejelzett napokon menjünk ki az ég alá, hanem — ha tehetjük — a környező éjszakákon is, hogy a maximum lefutásáról is minél részletesebb képet kaphassunk. Különbösen az őszi éjszakák meteorokban mindig gazdagok. (Nem említettük külön pl. a Tauridákat, amely október—novemberben folyamatos tevékenységet produkál, fényes, nyomot hagyó meteorok, tűzgömbök formájában!) A hosszú éjjelekből csak-csak tudunk egy-két órát szánni meteorozásra, akár este, akár hajnalban!

A hírek szerint több észlelőhétvége szervezése van folyamatban az említett időszakokra (Szomolya, Dág, Ráktanya, Simonfa). Kérjük aktív meteorosainkat, minél nagyobb számban vegyenek részt a munkában, ill. ezeken a rendezvényeken. Új érdeklődőket is szívesen látunk! Végezetül had emlékeztessünk a fotózás jelentőségére, valamint a folyamatos rádiós sorozatészlelésekre, mellyel nagy jelentőségű munkát végezhet az is, akinek nincs nagyon módja kimozdulni a városokból.

(tey)

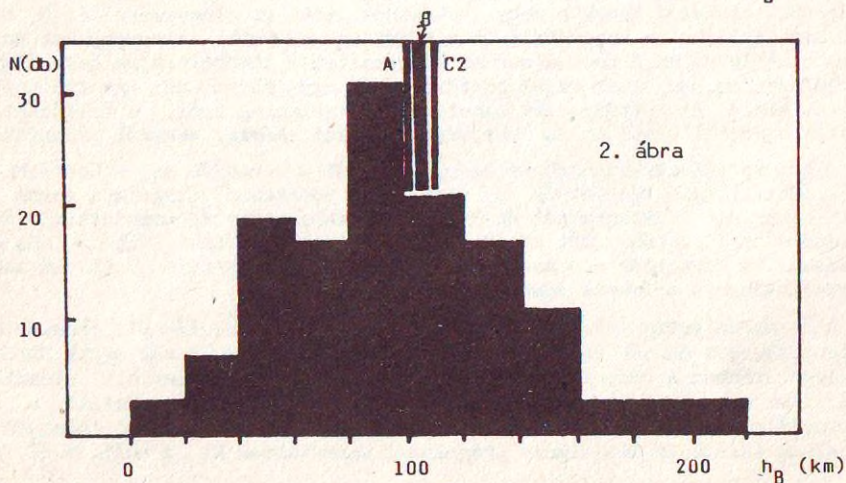
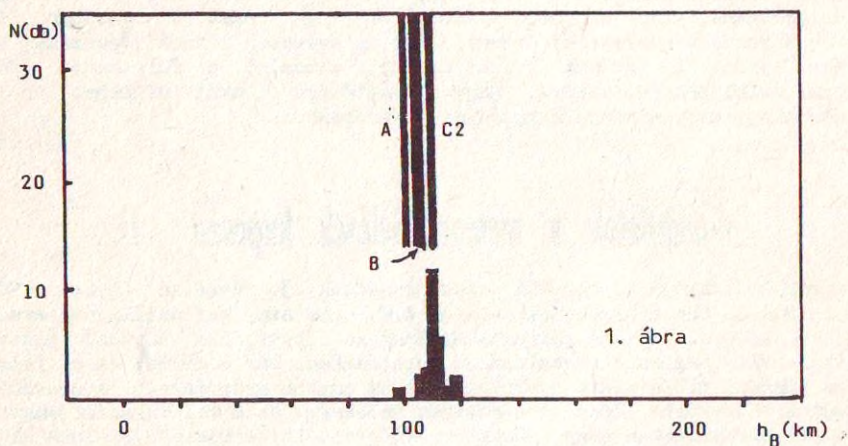
Gondolatok a meteorészlelések kapcsán II.

A Meteorok fizikája c. korábbi cikksorozatunk 3. részében (Meteor 90/6. bemutattuk Z. Ceplecha csehszlovák és A.F. Cook amerikai csillagász eredményeit a meteorok látható pályaszakaszának kezdőpontjához tartozó (azaz a felvillanási) magasság eloszlásának kutatásában. Bár a mérési és a feldolgozás közbeni hibák miatt számolni kell az adatok szórásával, a sporadikus meteorok a légkörbe lépés geocentrikus sebessége és a felvillanási magasság szerinti ábrázolásban négy, sűrűbben benépesített területet jelölnek ki (1. a korábbi cikket)! Ennek a négy területnek lett az elnevezése A, B, C1 és C2. Már Ceplecha is megpróbálta besorolni a nagyobb meteorrajokat ebbe a négy osztályba, majd Cook a munkát kiegészítette további rajok bevonásával. Eredményeiket, az egyes rajok osztályozását egy ábrán és egy táblázatban tettük közzé. Az osztályozást lehetővé tevő jelenségekről, a feltűnési magasság szerinti elkülönülés lehetséges fizikai, kémiai okairól is szóltunk.

A két kutató egybehangzó véleménye szerint a Perseida raj a Ceplecha-féle klasszifikáció szerint C2-es. Cook erre vonatkozó vizsgálata során kapott eloszlási hisztogramját az említett cikkben szintén bemutattuk. Ennek ellenére az 1. ábrán ismét közzétesszük, összehasonlítási célból, más skálázással. A Perseidák sebességének megfelelő Ceplecha-féle osztályok magasságtartományait a fekete sávok mutatják.

A 2. ábrán pedig felidézzük a Meteor 86/2. számának 17—21. oldalán megjelent tömeges amatőr szimultán meteorészlelési feldolgozás egyik ábráját, amelyen szintén a Perseida rajtagok feltűnési magasság szerinti eloszlását rajzoltuk meg. A vizsgálat alapjául szolgáló 135 db meteor adatait a 2—3 egyidejűleg észlelő, egymástól távoli csoportok megfigyelései alapján az általunk készített feldolgozó programmal számítottuk ki (M 86/1. 4—12. o.).

Az 1. és 2. ábra összehasonlításából a következők szűrhetők le: Bár jóval nagyobb számú észlelésből alkottuk meg a mi gyakorlati eloszlásunkat, ezek vizuális, amatőr észlelések voltak, így jóval nagyobb hibákkal terheltek, mint a Cook-féle professzionális fotografikus anyag meteoradatai. Továbbá a nagyobb hibával megkapott radiáns-pont-koordináták miatt az általunk Perseida-tagnak vett meteorok közé sok sporadikus is kerülhetett, ugyanakkor Perseida-meteorok ki is maradhattak a szelektálásnál. Ezért a kapott eloszlás igen szétkenyű lett, és nem is lehetett kellően finom felbontásban vizsgálni. Ha egyáltalán valamit meg akarnánk állapítani a 2. ábra alapján, az az lehetne, hogy sokkal inkább A típusú a raj, mint C2!

Mit kell mindezek alapján tanulságként leszűrni? Véleményünk szerint bármennyire is igyekszünk javítani a vizuális szimultán meteorészlelések minőségét, ez bizonyos mértéket nem fog túlhaladni. Márcsak azért sem, mert többnyire nem évtizedes gyakorlattal rendelkező, állandó társaság vesz e munkában részt, hanem évről évre cserélődő, alkalmilag belekésedő személyek csoportjai! Korántsem az észlelések értelmetlenségét akarjuk ezzel kimondani, mert sok hasznos vizsgálat elvégezhető ilyen észlelési anyag alapján is. Sőt, ismét a szimultán észlelések további szaporítását, és a minőség javítására irányuló további erőfeszítéseket szorgalmazzuk. Sajnálatosnak tartjuk, hogy 1986 óta nem született egységes elvű feldolgozás az 5—6 évnyi szimultán észlelési anyagból! Csupán arra kívánjuk felhívni a figyelmet, hogy a rajok feltűnési magasság szerinti hovatartozásának vizsgálata vizuális megfigyelési módszerekkel nem lehetséges. Ehhez több, egymástól távoli helyeken felállított, rendszeresen működő forgószektoros meteorkamera fotóiról származó, rajonként 10—20 meteor szimultánban rögzített képére lenne szükség. Bár 1990-ben hazai meteorfotósaink felkészültségét, anyagi ellátását tekintve meg lehetne birkózni ilyen feladattal, azonban az ilyen irányú központi szervezés és kellő propaganda hiányzik etéren. Persze ne hallgassuk el a gazdasági csődhelyzetnek betudható általános érdektelenséget minden, nagyobb odafigyelést, precízebb-gondosabb észlelést, magasabb fokú elméleti felkészültséget igénylő észlelési-feldolgozási munka iránt — egyszerűen minden iránt, ami időigényes és nem hoz anyagi hasznot... Sok emberrel együtt hiszünk abban, hogy néhány éves hullámvölgy után a gazdasági kilábalással együtt az igényesebb észlelési területek is újra virágzásnak indulnak!

HEGEDŰS TIBOR

Szívesen fogadjuk a meteoradatok feldolgozása iránt érdeklődő, számítógéppel rendelkező amatőrtársaink jelentkezését. Az adatok IBM PC-lemezen állnak rendelkezésre, de kívánságra Commodore-formátum is előállítható. Jelentkezés a rovatvezető címén! (Tey)

PROCEEDINGS

Elkészült a múlt év októberében Balatonföldváron megrendezett Nemzetközi Meteoros Találkozó (IMC '89) összesítő kiadványa. A százoldalas angol nyelvű könyv a konferencián elhangzott előadások összefoglalóit tartalmazza. Ízelítő a tartalomból: Meteoritbecsapódások kísérleti vizsgálata — Kutatóexpedíció a Tuzguzka-területen — Tűzgömbfotó-hálózatok beszámolója — Radiánsmeghatározás TV-meteorokból — Számítógépes programok meteorészlelőknek — Az ionoszférára E-sporadikus aktivitása. A Proceedings a Maccsit, az MMTÉH és az IMO közös kiadványa. Megrendelhető 100 Ft-os áron Tepliczky István címén (1134 Budapest, Csángó u. 11. II/27.).

Újévi tűzgömbtréfa

Előző meteorrovatunkban számoltunk be lelkesen egy január 1-jén hajnalban lejegyzett látványos tűzgömbjelenségről. A leírást Voith P. készítette, de az értelmi szerzők között ott van a Ráktanyán szilveszterező amatőrök munkaközössége is. Mint utóbb (sajnos a rovat megjelenése után!) kiderült, csupán a borultságban unatkozó-mulató észlelők agyszüleménye volt az esemény. Észlelőnk valójában Almási Csaba tűzijáték-rakétájának működését írta le. Kérjük, hogy legközelebb hasonló helyzetben egyértelműen jelezzék a "tréfa" tényét az adatgyűjtőknek!